

**Előterjesztés Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlésének
Kulturális és Oktatási Bizottság
(mint Települési Értéktár Bizottság)**

2025. márciusi ülésére

Ügyiratszám: 22337/2025.

**Cím: Előterjesztés Települési Értéktárba érkezett javaslat
elbírálásáról**

Előterjesztő osztály: Humánszolgáltatási Osztály

Előterjesztő: Dr. Csiszár Szabolcs alpolgármester

**Törvényességi véleményezésre
bemutatva:**

2025. március 10-én

Meghívottak: -

Előadó: Virágh Natália Anna
osztályvezető

Tisztelt Kulturális és Oktatási Bizottság!
Tisztelt Települési Értéktár Bizottság!

Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése a 168/2013. (VI.27.) Kgy. határozatában a Települési Értéktár Bizottság létrehozásával kapcsolatosan úgy döntött, hogy az Önkormányzat önálló Települési Értéktár Bizottságot nem hoz létre, hanem 2013. szeptember 1. napjától megbízza a Kulturális és Oktatási Bizottságot a jogszabályban meghatározott - a bizottságra vonatkozó – feladatok ellátásával. A Bizottság tagjait települési értéktári bizottsági tagi minőségükben a Kulturális és Oktatási Bizottság tagjai alkotják.

A Bizottság a munkájába külső szakértőket, intézményi vezetőket, különösen múzeumi, közművelődési szakembereket, intézményvezetőket vonhat be.

A Bizottság feladat- és hatáskörét a magyar nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény és a magyar nemzeti értékek és hungarikumok értéktárba való felvételéről és az értéktár bizottságok munkájának szabályozásáról szóló 324/2020. (VII. 1.) Kormányrendelet tartalmazza.

A tagok tevékenységüket társadalmi megbízatásként, díjazás nélkül végzik.

A Bizottság feladata többek között:

- a települési értékek megőrzéséről és szélesebb körben történő megismertetéséről való gondoskodás (pl. évente gyűjtemény közzététele a helyi sajtó vagy az önkormányzati honlap útján)
- a helyi települési értékek körének meghatározása, szükség szerint módosítása, a Települési Helyi Értékek Gyűjteményének összeállítása
- Hungarikumok Gyűjteményébe való felvételre való javaslatétel

A települési érték szellemi örökség, épített érték vagy gasztronómiai különlegesség éppúgy lehet, mint egy helyi közösség vagy művészeti csoport, mely az adott önkormányzat területén található.

Prof. Dr. Claudia Wunderlich nyújtott be javaslatot a soproni kártyafestők és kártyáik, mint kulturális örökség Települési Értéktárba történő felvételére, a hivatkozott Kormányrendeletben meghatározott formában, rövid leírással, indoklással, mely az elemző rész mellékletét képezi.

A fenti indokok alapján előterjesztem az SZMSZ 54. § (1) bekezdése szerint *nyílt szavazás útján*, az 53. § (1) bekezdése alapján *egyszerű többséggel* meghozható határozati javaslatot.

h

H a t á r o z a t i j a v a s l a t :

Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlésének Kulturális és Oktatási Bizottsága Települési Értéktár Bizottsági feladatkörében eljárva „**Soproni kártyafestők és kártyáik**” helyi értéktárba történő felvételét támogatja

Felelős: Stöckert Tamás, a Kulturális és Oktatási Bizottság elnöke

Határidő: azonnal

Sopron, 2025. március 14.

Dr. Csizsár Szabolcs
alpolgármester

Melléklet: 1 db javaslat

Javaslat a

„Soproni kártyafestők és kártyáik”

települési/tájegységi/ágazati¹

értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

.....Prof. Dr..Claudia Wunderlich... (név)

.... (aláírás)

München, 2025. január 2 (település, dátum)

(P. H.)

¹ Kérjük, húzza alá a megfelelőt.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve: személy
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Prof. Dr. Claudia Wunderlich
Levelezési cím: Cosimastr. 4, D-81927 München
Telefonszám: +49-176-20066778
E-mail cím: claudia@claudia-wunderlich.de

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **Soproni kártyafestők és kártyáik**

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:²:

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ <u>kulturális örökség</u>	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

a szakterületi besorolás indokolása:

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték:

- igen
amely nemzetiség:³
- nem**

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: Sopron

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

☐ <u>települési</u>	☐ tájegységi	☐ ágazati

amely értéktár neve: soproni értéktár

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó)

² Egy szakterületenkénti kategória megjelölése lehetséges.

³ Kérjük, jelölje és nevezze meg, amennyiben magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó az érték.

érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

A soproni kártyafestők és híres kártyáik.

A 18-19. század közepéig néhány kártyafestő Sopronban működött. Jánoska Antal nemrégien elhunyt neves kártyaszakértő szerint:

„Sopron város kártyafestő mestereinek névsora és működési idejük:

Fessel Ignác 1843–1847, Hayeck Pál 1825–1840 k., Kocher János 1825–1829, Koller József Emánuel 1805–1832 k., Koller János 1832 k. –1850, Mayer Albert 1816–1822, Mehrlein Kristóf 1785 k.–1816, Mehrlein József 1822–1845, Moser Pál 1817 k., Müller Ignác 1789–1825, Rohrbach János 1764–1780, Tunz János Mihály 1733 k. –1781, Tunz J. Kajetán 1760 k. – 1787, Weninger József 1814 – 1825, ifj. Weninger József 1840 k. –1854 k., Wenzel Leopold 1802–1804

Segédek: Fink Károly 1832 k. Láng János 1839 k. Stingl Vince 1814–1819”

Claudia Wunderlich kutatása szerint rajtuk kívül Moser Antal (Anton), a bécsi Piatnik gyár alapalapítója, továbbá id. Unger Mátyás, neves győri kártyafestő is soproni születésűek. Unger szerepe a magyar hazafias kártyafejlesztésben jelentős: a négy évszak és huszár motívum népszerűsítése köthető a nevéhez Magyarországon. Az ő soproni képes kártyája a Nemzeti Galériában a „Biedermeier mindennapok” c. tárlatában szerepel.

Az úgynevezett soproni képes kártyát (németül: Ödenburger-Deutsche Karte) ”magyar kártya”-nak hívták, mint a mai Tell-kártya elődjét. A neve is igazolja, hogy a soproni játékkártyát sokan ismerték, híres volt. Így kijelenthető, hogy Sopron Magyarország egyik legfontosabb kártyafestő városa volt és mint ilyen, a soproni kártyák és a kártyafestők a kulturális örökség része.

7. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

A kártya jelentős kultúrtörténeti értéket képvisel. Sopronnak nagyon fontos szerepe volt a történelmi kártyafestésben.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Csatkai, Endre (1958): Újabb adatok a soproni kártyafestők működéséhez. Soproni Szemle 12. évfolyam, 4. Szám. 351-353.

Csécs Teréz (2019): „Romert sokan, Floriánt csak kevesen ismerik”. Rómer Flóris és Ebenhöch Ferenc levelezése (1845-1888). Szent Mór Perjelség.

Jánoska Antal (2004): Kártyafestők Győrben. Magyar Grafika 6. 59–61.

Jánoska Antal (2021): A soproni-képes kártya: A kártyafestő mesterség Sopronban
https://www.kartya-jatek.hu/ma_files/a-soproni-kepes-kartya.pdf

Jánoska Antal – Horváth Ferenc (2006): Kartenmacher in Raab / Győr. In: Talon – Zeitschrift des österreichisch-ungarischen Spielkartenvereins, Wien/Budapest. 15. 48–69.

Kolb, Jenő (1938): Régi játékkártyák és kártyafestők Sopronban. Soproni Szemle 2. évfolyam, 1-2. Szám. 52-65.

Kolb, Jenő (1939): Régi játékkártyák: magyar és külföldi kártyafestés XV. – XIX. Század. Hungaria.

Házi, Jenő (1980): A soproni polgárcsaládok. 2. kötet: kártyafestők

International Playing Card Society: <https://i-p-c-s.org/pattern/ps-94Sopron.html>

Iparmúzeum: <http://iparmuzeum.hu/hirek/unger-matyas-kartyainak-reprodukcioja/>

Precht, John Joseph (von):
https://books.google.de/books?id=So5fAAAACAAJ&pg=PA140&dq=spielkarten+ungarn+precht&hl=en&newbks=1&newbks_redir=0&sa=X&ved=2ahUKEwiVrZ6t_b6KAxXqBNsEHflvCLsQ6AF6BAgJEAI#v=onepage&q=spielkarten%20ungarn%20precht&f=false

Reisinger, Klaus (2002-2004): Herz, Schelle, Laub, Eichel: Spielkarten mit deutschen Farben aus fünf Jahrhunderten; Österreich unter den Habsburgern, Kaiserreich Österreich, Österreichisch-Ungarische Monarchie, Nachfolgestaaten der Monarchie. Magánkiadó

Strehl, Dieter, Jánoska Antal, Wunderlich, Claudia (2024): Unger Mátyás kávéház kártya (soproni-képes kártya), faksimile, Piatnik

Technisches Museum Wien:

<https://www.technischesmuseum.at/museum/online-sammlung#sammlung/ui/%7B%22search%22%3A%22matthias%20unger%22%7D/objectdetail/583281>

<https://www.technischesmuseum.at/museum/online-sammlung#sammlung/ui/%7B%22search%22%3A%22matthias%20unger%22%7D/objectdetail/404296>

<https://www.technischesmuseum.at/museum/online-sammlung#sammlung/ui/%7B%22search%22%3A%22matthias%20unger%22%7D/objectdetail/404295>

Wunderlich, Claudia (2010): Eine ungarische Kartenmaler- und Künstlerfamilie des 19. Jahrhunderts: Die Győrer Unger. Arrabona 48/2. 139–158.

Wunderlich, Claudia (2011): The Ungers: A 19th century playing-card making family in Győr, Hungary. *The Playing-Card – Journal of the International Playing-Card Society*, 40/2. 112–138.

Wunderlich, Claudia (2012): The iconography, design and manufacture of the 19th century playing-cards by the Unger family from Győr. *Acta Ethnographica Hungarica* 57/2. 263–284.

Wunderlich, Claudia (2012): Későnazarénus, késő romantikus és kártyatervező: a Kupelwieser-tanítvány Unger Alajos újrafelfedezése. *Arrabona* 50/2. 135–188.

Wunderlich, Claudia (2022): Egy régi kártyafestő polgárcsalád Sopronból: az Ungerek. 1. rész. In: *Soproni Szemle* 76/1, 2022. S. 50–66.

Wunderlich, Claudia (2022): Egy régi kártyafestő polgárcsalád Sopronból: az Ungerek. 2. rész. In: *Soproni Szemle* 76/2, 2022. S. 187-202.

Wunderlich, Claudia (2022): A győri Unger család: társadalmi szemiotika, politikai ikonográfia és a 19. századi játékkártyakészítés. *Ethnographia* 133/3. 441-462.

Wunderlich, Claudia (2024): 2024) Kártyakészítés és kapcsolati hálózat a XIX. században Magyarországon a győri Unger család példáján. In: Kincses Katalin Mária (szerk.): *Anyagi és szellemi javak migrációja a Kárpát-medencében*. Gondolat. 163-220.

Zsoldos Benő (1976): A „soproni kártya”. *Soproni Szemle*. 30. évfolyam, 1. szám. 62-65.

Weboldal:

https://www.kartya-jatek.hu/a_soproni_kepes_kartya/

9. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

jelenleg még nincs! Az Unger soproni-képes reprodukált kártya pedig itt található:
<http://iparmuzeum.hu/hirek/unger-matyas-kartyainak-reprodukcioja/>

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

Anton Moser kártya: <https://www.reich-der-spiele.de/specials/piatnik-200-jahre>

Soproni Szemle cikkei kártya képéssel:

Soproni Szemle 2. évf. 1-2. sz. (1938.) (Kolb Jenő)

Soproni Szemle 11. évf. 1-2. sz. (1957.) (Péczy Piroska: A Balatoni Múzeum soproni kártyái)

Soproni Szemle 30. évf. 1. sz. (1976.) (Zsoldos Benő: A „soproni kártya”)

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *m)* pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is - vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat
4. A nem saját készítésű dokumentumok szerepeltetése esetén az adott dokumentum tulajdonosának hozzájáruló nyilatkozata a szabad felhasználásról